

Stanislav BEČVÁŘ

Úřad vikáře na přelomu století (1790–1821)

Diplomová práce, Ústav archivnictví a pomocných věd historických, Filozofická fakulta, Jihočeská univerzita, České Budějovice 2017, 87 stran textu, 9 stran textových, tabulkových a grafických příloh.

Zaměření předložené diplomové práce Stanislava Bečváře vychází jak z jeho dlouhodobějšího zájmu o problematiku náboženských, resp. církevních dějin osvícenské a postosvícenské éry, tak i o dějiny správy, v tomto případě církevní správy (viz jeho bakalářskou práci *Církevní správa v Josefínské [sic!] době a vliv Tolerančního patentu na český venkov*, která byla obhájena na filosofické fakultě zdejší university v roce 2014). A toto zaujetí je v přítomné práci dobře patrné.

Za téma své diplomové práce si kolega Bečvář zvolil statistický rozbor dvou knih exhibitních protokolů pelhřimovského vikariátního úřadu a dvou knih protokolů došlých misivů z let 1750–1831, resp. 1790–1831, kdy stál v čele pelhřimovského vikariátu Vincenc Josef Rubricius. Dále se autor opíral i o další prameny z proveniencie tohoto úřadu uložené ve Státním okresním archivu v Pelhřimově a v Biskupském archivu deponovaném v třeboňském státním oblastním archivu. Při psaní svého diplomního spisu Stanislav Bečvář využil rovněž nezbytné poznatky načerpané ze starší i novější, domácí i zahraniční, literatury vztahující se k tématu jeho práce.

Svou práci si pan Bečvář rozdělil do nezbytného *Úvodu* a *Závěru* a pouze jedné, ovšem velmi rozsáhlé (s. 9–76) výkladové kapitoly. Úvodní část Bečvářova spisu přináší vymezení tématu, charakteristiku zvolených pramenů i způsob jejich zpracování a jen stručné přiblížení několika zásadních publikací nezbytných pro porozumění systému církevní správy a z toho plynoucím možnostem využití fondů vikariátních úřadů z daného období. Součástí diplomové práce je též pečlivě zpracovaný soubor příloh, které vhodně (a přehledně) doplňují text práce i o některé nové poznatky. Toto poslední konstatování platí zejm. v případě přílohy č. 8.3 (poněkud nepřesně nazvané jako *Přehled [čeho?] pro sledované období*) přinášející přehled duchovních správců všech farností v rámci pelhřimovského vikariátu v dané době. Avizovaný statistický rozbor pramene přináší výše zmíněná výkladová kapitola, která je vzhledem ke zvolenému pojetí a zpracování jednotně strukturovaná a členěna po jednotlivých letech, jichž je celkem 32. V jejich rámci nás diplomant informuje o celkovém počtu zápisů v daném roce, jednotlivých měsících i týdnech, resp. dnech. Dále zde autor statisticky podchytil počty exhibit směřovaných k jednotlivým adresátům, resp. intenzitu komunikace s nimi a v neposlední řadě zde též uvádí základní údaje o uskutečněných vizitacích v daném roce. Výsledky vlastní kvantifikační analýzy pak S. Bečvář (dosti neobvykle) předkládá v *Závěru* celé práce.

Při hodnocení kvalifikační práce kolegy Bečváře lze nepochybně ocenit výběr (v odborné literatuře doposud jen málo frekventovaného) tématu i prostudovaných, a svým způsobem (tj. důsledným vedením záznamů po dobu 32 let jedním správcem úřadu) unikátně dochovaných pramenů. Rovněž je třeba ocenit diplomantovu práci se zvolenými prameny i úskalí, s nimiž se musel vypořádat, ať již se jednalo o počet záznamů (téměř 7 000) a jejich jazyk i leckdy „ubíjející“ či nezáživné a neustále se vršící statistické údaje a jejich sumarizaci). Nepochybným plusem práce jsou i dílčí závěry a pečlivě sestavené přílohy. Na druhé straně však nelze přehlédnout některé nedostatky a chyby, jichž se diplomant, bohužel, nevyvaroval a které nelze při celkovém hodnocení pominout.

V první řadě chci konstatovat, že by výsledné podobě předložené práce velmi prospěla pečlivá a důsledná redakční úprava před jejím odevzdáním, což se evidentně nestalo. Ke zbytečným formálním nedostatkům patří již vlastní struktura předloženého kvalifikačního spisu, který je velmi netradičně členěn, když autor v obsahu řadí a čísluje téměř všechny části práce – počínaje anotací a konče přílohami, takže i *Obsah* tvoří samostatnou položku v *Obsahu*!! Dále u příloh chybí standardní informace, na základě čeho byly sestaveny – toto citelně postrádám zejména u přílohy č. 8.3, poučený čtenář si to sice může domyslet, ale v odborné práci mají být tyto údaje uvedeny, je to dobrým zvykem. Stejně tak, a nejen pro kvalifikační práci, platí, že v závěrečném shrnutí, které má být vskutku jen a pouze závěrečným shrnutím již uvedených poznatků, by neměly být uváděny (a když tak jen výjimečně) žádné nové informace, které nebyly v předchozím textu již dříve zmíněny. To však není případ práce kolegy Bečváře, neboť ten právě až v samotném *Závěru* provádí kvantifikační analýzu předchozích poznatků i jejich dílčí interpretace.

Nedostatky jsem shledal rovněž v závěrečném soupise použité literatury, ať již jde o nejednotný způsob citací (in / In, uvádění / neuvádění vydavatelů, rozepisování / nerozepisování názvů časopisů), připsání práce J. Hanzala J. Haubeltovi, chybějící paginaci nebo nepřesné či neúplné citace – v případě prací Z. R. Nešpora, B. Zlámala, J. Wintera či H. Bitterové a H. Winklerové atd. Autor v textu ponechal rovněž relativně hodně neopravených překlepů, zejm. v případě psaní řadových číslovek (což je zřejmě mj. důsledkem překopírovávání základní šablony zpracování údajů z jednotlivých let, ale to nemůže být omluvou), v pozn. č. 17 na s. 39 zjištěné údaje nejsou uvedeny vůbec atd.

Souhrnně lze říci, že práce pana Bečváře má více ráz materiálové, nežli analytické studie, přičemž magisterská práce by měla mít spíše analytický charakter. Bečvářův diplomní spis je založen na důkladném, systematickém a časově náročném vytěžení poznatků z prostudovaných pramenů. Získané informace následně, takřkajíc „nahrubo“, autor podrobil kvantifikační analýze, která v této podobě zatím nepřináší žádná nová či neočekávatelná zjištění (těžko např. čekat, že by písemná komunikace vikářského úřadu většinou probíhala s někým jiným než s nadřízeným církevním úřadem apod.). Bezpochyby zajímavější a cennější poznatky přinese diplomantem anoncovaná obsahová a věcná analýza (mj. v případě tzv. „*svátečních adresátů*“ – s. 7, pozn. 8). Při dalším zpracovávání tématu bych však byl opatrnější, pokud jde o hledání „*zákonitostí* [?] v této *agendě*“ (s. 7), pokud tím nemá autor na mysli průběh církevního roku, jehož možný vliv na četnost zpráv do svých dosavadních interpretací zatím nezahrnul. Rovněž bych byl zdrženlivější v očekávání nalezení zásadních rozdílů mezi jednotlivými vikariáty při jejich možné budoucí komparaci, spíše zde zřejmě půjde jen o místní specifika.

Na závěr svého hodnocení však mohu konstatovat, že předložený kvalifikační spis Stanislava Bečváře splňuje požadavky kladené na diplomové práce, a proto jej doporučuji k obhajobě, ale vzhledem k výše uvedeným připomínkám nemohu navrhnout jeho klasifikaci lepším stupněm než **v e l m i d o b ř e**.

V Českých Budějovicích 26. 8. 2017

doc. PhDr. Miroslav Novotný, CSc.